

קביעות

במשנה ובהלכה היומית

לקבלת העלון במייל: office@kviuta.org

פר' בראשית-נח תשפ"ב • גליון 588

ההלכה היומית		המשנה היומית		
ש"ע א"ח		סדר טהרות • נדה - מכשירין		
יום	תאריך	פרק	משנה	סימן
ד	כג תשרי	ט	ח-ט	קנט ו-ח
ה	כד תשרי	ט	י-יא	קנט ט-יא
ו	כה תשרי	י	א-ב	קנט יב-יד
שב"ק בראשית				
א	כז תשרי	י	ג-ד	קנט טו-יז
ב	כח תשרי	י	ה-ו	קנט יח-כ
ג	כט תשרי	א	ז-ח	קס א-ג
ד	כ"א	א	א-ב	קס ד-ו

עיון במשנה

הקדמה למסכת מכשירין

הכשר אוכלים

אוכלים אינם מקבלים טומאה אלא אם כן 'הוכשרו' - הוכנו והוזמנו לטומאה (רמב"ם פיהמ"ש ריש המסכת) - לפני כן על ידי אחד משבעה משקים: יין, דבש דבורים, שמן, חלב, טל, דם, מים [י"ד שח"ט ד"ם], שנאמר (ויקרא י"א ל"ד) 'מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, יטמא'.

אם נגע אחד מהמשקים הנ"ל במקצת האוכל, כל האוכל הוכשר לקבל טומאה (ראב"ד בספר איסור משהו, תורי"ד פסחים כ' א' ד"ה צריד, וכן הוכיח הגר"א באו"ח סי' קנ"ח ס"ק ד', עי' לקמן פ"ד סוף מ"ו), ואפילו נתייבש לפני שנגעה בו הטומאה, מכל מקום כבר הוכשר (פרה פ"א מ"ח, ועי' רש"י עה"ת ויקרא י"א, ל"ח).

הטעם שאוכלים צריכים הכשר כדי ליטמא, אמרו בגמרא (חולין ק"ח א') שזהו גמר מלאכה שלהם, וז"ל, אמר רב הונא בריה דרב יהושע, פירות שלא הוכשרו כתנור שלא נגמרה מלאכתו דמי, ע"כ, ורש"י (עה"ת ויקרא י"א, ל"ז, חולין ל"ג א' ד"ה הוכשרו, וד"ה דקיי"ל, וע"ע חינוך מצ' ק"ס) ביאר שאינו נקרא 'אוכל' עד שיבואו עליו מים.

משקים אינם צריכים הכשר (עי' פסחים י"ח ב'), וברש"י (שבת י"ד ב' ד"ה גזירה) משמע שאינם בכלל פרשת הכשר ואינם צריכים תיקון, אמנם המאירי (שם ד"ה ט') ביאר שהם מכשירים את עצמם.

ניחותא

אף השבעה משקים אין בכחם להכשיר אלא אם כן ניחא ליה לאדם בהם, שנאמר (ויקרא י"א, ל"ח) 'וכי יותן מים על זרע, וכתיב 'כי יתן' בלא וא", וקרינן 'כי יותן', ודרשו בגמרא (קידושין ג"ט ב', וע"ע במ"כ כ"ב ב') 'מה יתן דניחא ליה, אף יותן דניחא ליה, והיינו שבכחו של משקה להכשיר את האוכל לקבל טומאה רק אם יש ניחותא באותו משקה, [ולדעת רוב הראשונים אין צריך ניחותא של הבעלים, אלא אף ניחותא של המשתמש בפירות מחשיבו להיות משקה (תוס' הובא ברשב"א חולין ל"א ב' ד"ה פירות), אמנם לדעת הרמב"ם צריך דוקא רצון הבעלים בנפילת המשקה על הפירות, עי' לקמן].

מחלוקת גדולה היא בראשונים בעיקר ענין ניחותא, ומחלוקתם נוגעת לרוב המשניות במסכת. לדעת הרמב"ם צריך ניחותא גם בתחילה וגם בסוף: א. בתחילה צריך ניחותא של **תלישה לרצון**, שהרי משקה מחובר אינו מכשיר, ומים נחשבים תלושים רק אם נתלשו לרצון, וכל שלא נתלש לרצון נחשב עדיין מחובר (הל' טומאת אוכלין פ"ב ה"ג), [ומועיל רצון

1. בעזה"י יתבאר ענין זה לקמן בפרק ד' (פרשת וירא).

בפתח השער

עזה, כלב ותמים ביניהם...

אדם מתעורר בבוקר בשעה 7. אומר לעצמו: רק עוד 5 דקות. לא יותר!

מה זה מזכיר? את הספור הבא:

איש תמים נסע למושב וקנה עזה.

בחזור עבר במסעדה, בה ישבו כמה לצים משעממים. ברגע של הסח הדעת החליפו לו את העזה בקלב...

חזר האיש לעירו וכלם גנחו עליו: "השתגעתי? זו עזה? זהו קלב! ממתי שמעת על עזה שנובחת?!".

החליט לשוב אל המושב, כדי לצעק על הרמאי שמכר לו קלב בתורת עזה...

בדרך אל המושב עבר דרך המסעדה של הליצינים. הללו הבינו שפניו למושב, וכשלא שם לב, החליפו בחזרה את הקלב עם העזה.

הגיע התמים למושב וצעק על המוכר: "למה מוכרת לי קלב?".

לא הבין המוכר על מה הועקה: "אני לא מבין על מה אתה מדבר. זו עזה במאת האחוזים!".

שב האיש אל העיר, לא לפני שקפץ עם עזתו אל האכסניה, לסעד את לבו. הליצינים שקבר צפו לו בקליון-עינים, שוב החליפו. הפלבה אצלו, העזה אצלם...

« המשך בעמוד ג' »

רץ למשנה

העוסק במשנה זוכה לשמירה מיוחדת

"וכד איהו אשתדל בפולחנא דמארי ולעי באורייתא כמה נטורין זמינין לקבליה לנטרא ליה".

ופירש שם באוהח"מ בשם הרמ"ק זצ"ל: "שמעתי כי שש מחנות הם סובבים את העוסק בשש סדרים לנטרא ליה שלא ישלטו עליו החיצונים ולא זייקוהו.

(זוהר הק' - ח"ג, דף נב ע"ב)

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג

לאה בת הלן ע"ה

גלב"ע כד תשרי

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג

הגאון רבי יצחק הלוי בן הרב ר' דוד זצ"ל

ולע"ג ר' חיים בן זיסקינד ז"ל

גלב"ע כד תשרי

להפיץ את האור

בשותפות של 54 נח בחודש

תזכה להחזיק מוקד של עלוני המבחנים השבועיים באיזור שתבחר.

ניתן לתרום במערכת הטלפונית: 072-332-3020 שלוחה 6,

וכן בכל עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

מערכת

השיעורים והמבחנים הממוחשבת:

072-332-3020

להנצחות

ותרומות

להצלחה

לע"ג יקירין

התקשר:

072-272-2200

מבחן שבועי במשנה / 288

מסכת נדה ט, ח - מסכת מכשירין א, ב
 א. בכמה פעמים קובעת אשה וסת ובכמה פעמים עוקרת?
 ב. באיזה אופן הוי דם נדה ולא דם מכה?

1. פעמיים | 2. שלש פעמים | 3. קובעת - שלש פעמים. עוקרת - פעמיים | 4. הפוך מ-3.

ג. מה הדין אם הדם שותת בין כשהיא עומדת ובין כשהיא יושבת, ובין כשהיא יושבת על דבר רך ובין על דבר קשה | 2. כששותת כשהיא עומדת ולא כשיושבת | 3. כששותת כשהיא יושבת על דבר קשה ולא על דבר רך | 4. כששותת כשהיא יושבת על דבר רך ולא על דבר קשה.

1. אין לו אלא יום ראשון ויום שביעי בלבד.
2. אין לו אלא יום שביעי בלבד | 3. הרי הוא בחזקת טהרה | 4. הרי הוא בחזקת טומאה.

ד. מי מטמא באבן מסמא מדרבנן?
 1. זב | 2. טהור שמת.

1. זב שמת | 2. נכרי שמת.
3. זב שמת | 4. נכרי שמת.

ה. להלכה! אשה שמתה או יושבת על המשבר שמתה, ויצא מהן רביעית דם, מה הדין?

1. אשה שמתה - מטמאה בשניהם. יושבת על המשבר שמתה - מטמאה רק בכתם.
2. הפוך מ-1 | 3. מטמאה באהל, אך לא משום כתם | 4. מטמאה משום כתם, ומטמאה באהל.

ו. היושבת על דם טהור, מה היו אומרים בראשונה ובמה חזרו בהם?

1. בראשונה: חולין שנעשו על טהרת הקודש כקודש דמ. באחרונה: לאו כקודש דמו.
2. הפוך מ-1 | 3. בראשונה: היא טבולת יום. באחרונה: אינה טבולת יום | 4. הפוך מ-3.

ז. היושבת על דם טהור, 'בית שמאי אומרים צריכה טבילה באחרונה, מתי זה?

1. ליל שלושים | 2. ליל ששים.
3. ליל שמונים | 4. ליל שמיני.

ח. באיזה אופן משקין מכשירים?

1. רק כשתחילתן לרצון, אע"פ שאין סופו לרצון.
2. רק כשסופן לרצון, אע"פ שאין תחילתן לרצון.
3. דוקא כשגם תחילתו לרצון וגם סופו לרצון.
4. או תחילתן לרצון, או סופן לרצון.

ט. באיזה אופן משקין טמאים מטמאים אוכלים?

1. דוקא לרצון | 2. דוקא שלא לרצון.
3. בין לרצון בין שלא לרצון, אפילו כשהאוכל לא הוכשר לפני כן | 4. בין לרצון בין שלא לרצון, ובתנאי שהאוכל כבר הוכשר לפני כן.

י. המנענע אילן להשיר ממנו מי גשמים, ונפלו מי הגשמים על פירות, מה הדין לדעת בית הלל?

1. אינם בכי יותן | 2. הרי הם בכי יותן.
3. היוצאים בכי יותן, ואת שבו אינם בכי יותן.
4. הפוך מ-3.

תשובות למבחנים במערכת הטלפונית: 072-332-3020

פרפראות הפרשה

ויברא אלהים את האדם (א, כז)

יש לעיין דבכל מעשי הבריאה עד עתה נאמר לשון **ויעש**, כדכתיב 'ויעש אלוקים את הרקיע', 'ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים', 'ויעש אלוקים את חית הארץ', מלבד האדם והתנינים שבהם נאמר לשון **ויברא**, ולכאורה במה נחלקו האדם והתנינים שנאמר בהם לשון ויברא.

רק בשעת תלישה, ולכן אם בשעת תלישה לא ניחא ליה ואח"כ ניחא ליה, עדיין נידון כמחובר ואינו מכשיר (שם), ב. בסוף צריך ניחותא של **נפילת המשקה על האוכל**, שאין **האוכל** נעשה מוכשר אלא אם כן ניחא ליה לבעלים בנפילת המשקה עליו, וניחותא זו נלמד מהדרשה הנ"ל 'מה יתן דניחא ליה אף יותן דניחא ליה', ובדין זה כתב הרמב"ם (שם ה"א) שצריך רצון של **הבעלים** דוקא, וביאר הכסף משנה שהרמב"ם סובר שסברא היא שרק רצון הבעלים יכול לגרום הכשר לאוכל, ולא רצון של אדם אחר, [ויש לבאר שכשם שייחוד כלי מועיל רק על ידי הבעלים, משום שאין כח לאחר לייחדו לתשמיש מסוים, כמו כן ייחוד של אוכל - שייחשב גמר מלאכתו - מועיל רק על ידי הבעלים].

והנה מה ששינוי במשנה א' 'שתחלתו לרצון אף על פי שאין סופו לרצון, או שסופו לרצון אף על פי שאין תחלתו לרצון', לדעת הרמב"ם הכוונה לדין השני של ניחותא - שהאוכל אינו מוכשר אלא אם כן המשקה נופל עליו לרצון - ור"ל דבין אם ניחא ליה רק בשעה שנפל המשקה על האוכל, ובין אם ניחא ליה רק אח"כ [כל זמן שלא נתייבש המשקה], הוכשר האוכל.

אמנם דעת רוב הראשונים, וכן פירש הרע"ב בריש המסכת, שכל דין ניחותא הוא במשקה שיהא בכחו להכשיר, ולא צריך ניחותא בנפילת המשקה על האוכל. ולפי דעתם משקה בכחו להכשיר כשחל עליו **חשיבות** של 'שם משקה' - ודלא כהרמב"ם שהשם משקה חל משום שהוא תלוש, והרצון רק עושהו תלוש - ובדרך כלל נעשה המשקה חשוב על ידי שהבעלים רוצים להשתמש בו, אמנם שינוי בכמה מקומות עוד אופנים שהמשקה נעשה חשוב וחל עליו שם משקה.

לפי ראשונים אלו, מה ששינוי 'כל משקה שתחילתו לרצון אף על פי שאין סופו לרצון, או שסופו לרצון אף על פי שאין תחלתו לרצון', הכוונה שניחא ליה במים **להחשיבם משקה** או בתחילה בשעה שנוצר המשקה והגיע לעולם, [אף אם לא ניחא ליה בהם בסוף כשנפלו על הפירות], או שניחא ליה במים בסוף בשעה שנפלו על הפירות [אף אם לא ניחא ליה בהם בתחילה], והוא הדין אם ניחא ליה במים באמצע (עי' היטב תוס' כריתות ט"ו ב' ד"ה המוחק), שכל שהיתה ניחותא במים, הוחשבו ליקרא משקה.

'משקין טמאים מטמאין לרצון ושלא לרצון'

שינוי בסיפא של משנה א': 'משקין טמאים מטמאין לרצון ושלא לרצון', ופירש הרע"ב, ע"פ הרמב"ם (פיה"מ ש), שהתורה לא הצריכה רצון אלא כשהמשקה מכשיר את האוכל לפני שהטומאה מטמאתו, אבל במשקים טמאים, שההכשר והטומאה באים כאחד, לא הצריכה התורה רצון.

הר"ש ביאר הטעם שמשקים טמאים מכשירים שלא לרצון באופן אחר, משום שהטומאה 'חושבתו', שהטומאה שבמשקה מחשיבתו להיות 'משקה', ולא צריך רצון האדם להחשיבו להיות 'משקה', [ועי"ש שהביא ראייה מגמרא בשבת (י"ז א') שטומאה 'חושבו'].

והנה נחלקו הראשונים במשקה שלא היתה בו ניחותא ולכן אינו מכשיר, אם גם אינו מקבל טומאה, שהרא"ש (טהרות פ"י מ"ה, תורא"ש חולין ל"ג ב' באריכות) סובר שכשם שצריך שם משקה כדי שהמשקה יכשיר אוכל, כמו כן צריך שם משקה כדי שהמשקה עצמו יקבל טומאה, וכן כתב גם הרע"ב בסוף פרק ה', וכן דעת הגר"א (פ"ד מ"ב). אמנם ראשונים אחרים (עי' ריטב"א שבת קמ"ד ב', תו"י כריתות י"ג א', ועוד) סוברים שרק לדין הכשר צריך שם משקה אבל לא לטומאה, וכן כתב הרע"ב (פ"ד מ"ב) בדעת הרמב"ם.

ולדעת הראשונים שצריך ניחותא גם לטומאה, קשה ממה ששינוי כאן שמשקים **טמאים** מטמאים **שלא לרצון**, הרי אם נטמאו בעל כרחך היה בהם רצון, ותירץ הגר"א (באליה רבה) דמיירי במעיינות הזב וכדומה שהם טמאים מצד עצמם ואינם צריכים שם משקה כדי לקבל טומאה, ובהם שינוי שהם מכשירים אף אם לא היה בהם רצון כלל.

אמנם לגבי התנינים נאמר לשון ויברא

שהרי מבואר ברש"י שהקב"ה בראם זכר ונקבה והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבוא, ונמצא שעדיין לא הגיעו לידי תכליתם ושלמותם, לכן נאמר בהם לשון ויברא, וכמו"כ גם לגבי האדם, שהרי האדם נברא חסר עם יצר הרע, וצריך להשלים את עצמו, ולכן נאמר בו לשון ויברא, לומר שעדיין לא הגיע לידי תכליתו ושלמותו, עד שישלים את עצמו ויגיע לידי תכליתו.

ופירוש נפלא מביא הגר"א בספרו 'אדרת אליהו': שלשון **בריאה** היא על בריאת יש מאין, להורות על חידוש הדבר, ולשון **עשייה** הוא על תיקון הדבר להורות על השלמתו ותיקונו של הדבר שכבר נעשה.

ולכן אצל כל הנבראים נאמר לשון ויעש שהרי כבר נבראו בשלמותם והגיעו עתה לידי תכליתם.

כלים מנייר שעשויים לשימוש חד פעמי האם כשרים לנטילת ידיים

המקור שצריך כלי בנטילת ידיים והטעם

מבואר בשו"ע סי' קנ"ט ס"א שאין נוטלים לידיים אלא בכלי; וכל הכלים כשרים, אפילו כלי גללים וכלי אבנים, וכלי אדמה.

ומקור הדין במשנה ידיים פ"א מ"ב בכל הכלים נותנין לידיים אפילו בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה, אין נותנין לידיים לא בדפנות הכלים ולא בשולי המחץ ולא במגופת החבית ולא יתן לחבירו בחפניו מפני שאין ממלאין, ואין מקדשין ואין מזין מי חטאת ואין נותנים לידיים אלא בכלי.

וכתב בחידושי הרשב"א חולין קז. שכתוב בהלכות שהטעם שמקפידין על כלי בנטילת ידיים הוא משום דאסמכינן רבנן על מי חטאת, א"נ על קידוש ידיים ורגלים דמקדש.

שיטת בעל שרגא המאיר בדין חד פעמי

ויש לברר האם אפשר ליטול ידיים בכוס חד פעמי שעשוי מנייר ומושחים אותה באיזה דבר כדי שהכוס תהיה אטומה ועי"ז תוכל לקבל משקים, והנה בספר שרגא המאיר על הלכות נטילת ידיים [נדפס בריש ספר פתחא זוטא על נט"י] סי' קנ"ט ס"ד כתב שרק בשעת הדחק גדול יש להתיר, והביא שם ב' מקורות לזה: א] עפ"י מה שפוסק השו"ע בס"ד ששק וקופה שזפתן בזפת עד שהם מקבלים משקים, אין נוטלין מהם לידיים, לפי שאינם עשויין לקבל משקים, ומקורו מחולין קז. וה"נ הכא מכיון שגוף הכוס אינו ראוי לקבל משקים אז היא פסולה לנט"י. ב] עפ"י שיטת המהרש"ל ביש"ש חולין פ"ז סי' כ"ז שכתב שצריך כלי חשוב לנטילת ידיים ותורף דברי המהרש"ל הוא שם הוא לגבי מה שפוסק בשו"ע ס"ב על הדין שכלי שניקב ככונס משקה פסול שזה דוקא עם הוא נוטל דרך פיו אבל אם הוא נוטל

דרך הנקב מותר, ודין זה הוא מחלוקת בין הרא"ש והסמ"ג והשו"ע פוסק כדעת הרא"ש אבל המהרש"ל שם חולק וסובר שאסור וכדעת הסמ"ג משום שאף שלגבי טומאה ההלכה היא שכלי שמחזיק רביעית תחת הנקב מקבל טומאה אבל לנטילת ידיים כלי חשוב בעינין, ומטעם זה חולק המהרש"ל גם על מה שפוסק השו"ע בס"ה לגבי כלי שהוא מלא נקבים מתחתיו ופיו צר למעלה וכשמניח אדם אצבעו למעלה לא יוצא מים מלמטה שכשר הוא לנט"י מכיון שזה עשוי לקבלה באופן זה וזה עיקר תשמישו ומקורו גם מהרא"ש והמהרש"ל חולק ע"ז מכיון שזה לא כלי חשוב.

והביא כן גם בשם
ספר זמירות לשבת

מאת כ"ק מרן רשכבה"ג
מסאטמאר זללה"ה וז"ל: רבינו
הקפיד שלא יקדשו בכוס של
נייר מפני שעומד לזורקו
לאשפה ואין עליו תורת
כלי כלל עכ"ל

שיטת הגה"ק מפאפא והרב ואזנר זצ"ל

אמנם הגה"ק מפאפא זצ"ל בהסכתו לספר הנ"ל חולק עליו ומיישב את טענתו א] דרש"י בחולין שם פירש על ההיא דשק וקופה שהם פסולים לנט"י מכיון שאין מלאכתן למים ורובן אין מקבלין מים. וכונתו שמי שמשתמש בהם למים בטלה דעתו, משא"כ הכא שהם נעשו לשם כך, ב] ומה שהביא מהיש"ש דכלי חשוב בעינין לענ"ד אין החשיבות תלוי אם נעשה מדבר זול אלא הכוונה חשובה תשמיש שלהם, והכא בשעת סעודה חשובה תשמישתן דהכל שותין מהן, והסכים אתו הרב וואזנר זצ"ל בהסכתו לספר הנ"ל.

שיטת המנחת יצחק

אמנם בשו"ת מנח"י ח"י סי' כ"ג כתב שיש להחמיר בדבר, וראייתו מדברי הרמב"ם כלים פרק ה' הלכה ז' שכתב וז"ל: וכן הקרן שהוא משתמש בה ומשליכה אינה מקבלת טומאה, ואם חשב עליה מקבלת טומאה, הרי שכלי שמשתמשים בו רק פעם אחת לא חשוב כלי, והביא כן גם בשם ספר זמירות לשבת מאת כ"ק מרן רשכבה"ג מסאטמאר זללה"ה וז"ל: רבינו הקפיד שלא יקדשו בכוס של נייר מפני שעומד לזורקו לאשפה ואין עליו תורת

« המשך מעמוד א' »

למותר לצין, פאָשר הגיע התמים לביתו, לגלגו עליו בלם בפלגים.

ושוב מצא את עצמו בדרך אל המושב, ושוב דרך המסעדה, ושוב הליצנים...

ועד עצם היום הזה מסתובב לו התמים על ציר העיר-מושב, תוהה מי משקר לו. אפילו לא עולה על דעתו המושבה אולי משהו בדרך לא בסדר...

אדם שאומר לעצמו בבקר "רק עוד חמש דקות", מתנהג בדיוק כמו אותו אדם תמים, שלא לומר טפוש. הוא הרי יודע שכבר אמר לעצמו כִּף 60 פעם, וכמעט אף פעם לא עמד בחמש הדקות האלו...

לעצמת זאת, זה שמעמיד לעצמו גבולות - קם בבקר למרות שקשה, לומד ב'סדר' על אף שלא מתחשק לו, מתאמץ לכונן בתפלה כמה שיכול - אין לו משג אף אהוב הוא וקביב לפני הקב"ה. כי זו דרכו של יהודי...

א גוטן שבת, העורך

המבחן החודשי בהלכה מס' 13
מסימן קנח סעיף ז
עד סימן קסח סעיף א
יופיע בעז"ה בגליון 590

לחיות כהלכה

עיון ההלכה - עיקר שברפואת תחלואי הנפש

חכמי היראה מצאו את השפעת הלימוד בשני סוגים, הסוג האחד לימוד החובה של קיום הדין ושמירת ההלכה וההתעוררות למה שראוי להתעורר וכו', והסוג השני לימוד פרטי ההלכה של כל דין ודין וכו' והעיקר שברפואת תחלואי הנפש האלו הוא העיון בהלכה הדק היטב בכל פרטי סעיפיה. (מרן רבינו ה"חזון איש" זיע"א, אמונה ובטחון)

ודרך חיים תוכחות מוסר

ודרך חיים תוכחות מוסר (משלי פ"ו פס' כ"ג)
תוכחות המוסר, הם מטים את האדם לחיים נמצא שהם דרך החיים.
(רש"י)

כלי כלל עכ"ל. אך סיים שם בתשובה וז"ל: אולם נתעוררתי דבאין לו כוס אחר יש לצדד דאם מיוחד לתשמיש קבוע וראוי לתשמיש קבוע שפיר יכול לקדש עליו, ויש ללמוד דין זה מדברי הרמב"ם גופא המובא לעיל שסיים שאם חשב עלי' מקבלת טומאה, א"כ ה"נ י"ל לענין קידוש וכוס של ברכה ודו"ק. וכן יש לנהוג למעשה כנלענ"ד.

מושגים במשנה / מאת הרב אשר שיק שליט"א

מח"ס ילקוט ביאורים על ששה סדרי משנה ותלמוד בבלי

מסכת מכשירין

נאמר בתורה:

"וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם" (ויקרא יא, לח). כלומר, אין אכל מקבל טמאה [כגון מנבלת שרץ טמא], אלא אם כן נתנו עליו מקדם מים.

ומים לאו דוקא, אלא ישנם שבועה משקין המכשירין. וסימנם: "ד שח"ט ד"ם: יין, דם, שמן, חלב, טל, דבש, מים.

התוספתא (במסכת שבת) מביאה פסוק לכל אחד משבועה אלו, בו מציונו שנקרא "משקרה":

ביין נאמר (דברים לב, יד) "ודם ענב תשתה חמר" [דם הענב הוא היין]. בדם נאמר: (במדבר כג, כד) "ודם חללים ישטה". בשימן נאמר: (ישעיה כה, ו) "משתה שמנים". בחלב: (שופטים ד, יט) "ותפתח את נאד החלב ותשקהו". בטל: (שופטים ו, לח) "וימץ טל מן הגזה מלוא הספל מים". בדבש: (דברים לב, יג) "וינקהו דבש מסלע". וכן

משיב כהלכה

שאלה למעשה מתוך הגלמוד השבוע בהלכה היומית

שאלה: מה ההבטחה לנוטל ידיו בשפע של מים, ולמה לא תמיד זוכים לראות שכר זה? [שו"ע קנ"ח י, ומ"ב שם].

תשובה על שאלת השבוע שעבר

שאלה: האם מותר לכתב על עלון של דברי קדושה, דברי חול? [מ"ב סי' קנ"ד ל"א, וסימן מ"ב סק"ג].

תשובה: כתב המשנה ברורה בסימן קנ"ד ס"ק ל"א שאסור לכתב בספר חשבונותיו ולא ינסה בו בקלמוס, ובסימן מ"ב ס"ק כ"ג כתב שאם התחיל לכתב על הנדר דברי קדושה אסור לכתב אח"כ עליו דברי חול לכו"ע שנה עשה מעשה של גוף הקדושה, ואפ"ל תנאי לא מהני בנה.

ליה במה שגפלו על הפרות, וכן להפך, אם בתחלה לא היה ניחא ליה במים, ואח"כ שמח בנתינתם על הפרות, הרי אלו מכשירים:

"כל משקה שתחלתו לרצון אף על פי שאין סופו לרצון, או שסופו לרצון אף על פי שאין תחלתו לרצון הרי זה ככי יתן". מכאן רבנו עובדיה מפרטנו: "כל משקה שתחלתו לרצון". דניחא ליה בהנך משקין, בשביל שתדח הקערה או לשאר תשמישין, "אע"פ שאין סופו לרצון", כשגפלו על הפרות לא ניחא ליה, אפילו הכי הוי הכשר. אי נמי, סופו לרצון, כשגפלו על הפרות, אבל בתחלת ביאתן היה הדבר קשה בעיניו, הפל הוי הכשר.

המים, שכוללים גם דמעות העין, נאמר בהם (תהלים פ, ו) "ותשקמו בדמעות שלישי".

אך תנאי נאמר בתורה מתי וכשירוש המשקים: שיהיה נח לאדם במשקים אלו. ולומדים זאת ממה שכתבה התורה "וכי יתן מים", "יתן" נכתב בפסוק בכתב חסר, שמשמעותו יתן, ללמדך שגם אם נפלו מים מעצמם על האוכלין ["יתן"], צריך שיהיה זה דומיא ד"כי יתן", מה יתן דניחא ליה, שהרי בותר מדעתו, אף יתן דניחא ליה. (קדושין נט:).

ובתחלת המסכת מבארת המשנה, שאם ניחא ליה במים, אף אם לא ניחא

מבחן

במשנה לילדים / 588

מסכת נדה פרק ט משנה ח - מסכת מכשירין פרק א משנה ב

א. היתה למודה לראות בסוף הניסוח, האם הטהרות שעשתה בתוך הניסוח טמאות?

1. טמאות | 2. טהורות | 3. טהרות שעשתה בתחילת הניסוח - טמאות.

ב. קביעת וסת וטהרת וסת, בכמה פעמים?

1. קובעת בראית פעם אחת, ואינה מטרת הניסוח עד שתעקר ממנה שלש פעמים. | 2. אין קובעת לה וסת עד שתקבענה שלש פעמים, ומטרת בעקירת פעם אחת. | 3. קובעת בשלש פעמים, ומטרת בשלש פעמים.

ג. תינקת שלא הגיע זמנה לראות ונסת, לדעת בית הלל עד מתי דמיה טהורים?

1. עד שתתקנה המכה | 2. נותנים לה ארבעה יליות | 3. נותנים לה לילה הראשון.

ד. נדה שלא בדקה עצמה בבין השמשות של יום שביעי, וטבלה לביל שמיני, ולאחר ימים בדקה ומצאתה טמאה, לדעת רבי יהודה האם היא בחזקת טהרה [בימים שביין הטבילה למציאת הטמאה]?

1. אפילו אם בדקה בשניה לנדתה ומצאתה טהורה - הרי זו בחזקת טהרה. | 2. אם בדקה ביום השביעי שחרית ומצאתה טהורה - הרי זו בחזקת טהרה. | 3. כל שלא הפרישה בטהרה מן המנחה של יום שביעי ולמעלה - הרי זו בחזקת טמאה.

ה. הזב והזבה שבדקו עצמן ביום ראשון ומצאו טהור, וביום השביעי ומצאו טהור, ושאר ימים שבגתים לא בדקו, לדעת רבי אליעזר מה דינם?

1. הרי הן בחזקת טהרה.
2. אין להם אלא יום ראשון ויום שביעי בלבד.
3. אין להם אלא יום שביעי בלבד.

ו. האשה שמתה ויצא ממנה רביעית דם, לדעת תנא קמא האם מטמאה משום פתם והאם מטמאה באהל?

1. מטמאה משום פתם, ואינה מטמאה באהל.
2. אינה מטמאה משום פתם, ומטמאה באהל.
3. מטמאה משום פתם, ומטמאה באהל.

ז. היושבת על דם טהר, האם היא אוכלת במעשר?

1. אינה אוכלת | 2. אוכלת.
3. מחלקת.

ח. הרואה יום אחד עשה וטבלה ביום שלאחריו, ושמישה, ואחר כך ראתה, לדעת בית שמאי מה דינם של האשה ובועלה?

1. מטמאים משקב ומושב, ותיבים בקרפון.
2. מטמאים משקב ומושב, ופסורים מן הקרפון.
3. הרי זה גרגור, אבל לא מטמאים משקב ומושב, ופסורים מן הקרפון.

הפרת פנינו עלינו מעידה,

שהוספנו להתעלות במסכת נדה,

נשא את פנינו אל מסכת מכשירין,

ברקודים של מצוה המלוים במחולות ובשירים.

ט. משקים טמאים, האם מטמאים וכיצד?

1. מטמאים לרצון ושלא לרצון | 2. אין מטמאים אלא לרצון | 3. אינם מטמאים אף לרצון.

י. המרעיד את האילן להשיר ממנו משקים, לדעת בית הלל האם היוצאים ואת שבו בכי יתן?

1. היוצאים ואת שבו - בכי יתן.
2. היוצאים ואת שבו - אינם בכי יתן.
3. היוצאים - בכי יתן, את שבו - אינם בכי יתן.

בהצלחה!

את התשובות ניתן לענות במערכת הטלפונית: 072-332-3020 עד יום שישי שאחרי סיום החומר, את כללי המבחנים ושמות הזוכים ניתן לשמוע במספר הנ"ל.

תשובות למבחני המשנה היומית פרשת כי תבוא

מבחן בהלכה מס' 11 - א. 3 ב. 1 ג. 2 ד. 3 ה. 1 ו. 2 ז. 3 ח. 2 ט. 1 י. 3	מבחן לילדים מס' 582 - א. 1 ב. 3 ג. 2 ד. 2 ה. 1 ו. 1 ז. 2 ח. 3 ט. 1 י. 3	מבחן שבועי מס' 282 - א. 3 ב. 1 ג. 1 ד. 2 ה. 1 ו. 1 ז. 1 ח. 4 ט. 3 י. 4
--	--	---

להפקדה בבנק פא"י סניף 168 ח-נ 634-548 | להפקדה בבנק הדואר ח-נ 7258-826 | נא לשמור על קדושת הגליון, לא לקרוא בתפילה וקה"ת שיעורים ומבחנים בטלפון 24 שעות: 072-332-30-20

"קביעות" - המפעל ללימוד המשנה וההלכה היומית
להנצחת ששת המיליונים | www.kviuta.org | טלפון: 072-272-0000
פקס: 072-277-2272 | ת.ד. 207 בני ברק | דוא"ל office@kviuta.org